1871. III. évfolyam. 223. szám. Szombat, november 11.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. | ¼ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ | Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: Minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Beust-válság.

(—) Rég az ideje, mióta egyre rebesgették a bécsi és pesti lapok Beust visszavonulásának a hirét, de mindanynyiszor meg-megczáfolgatták azt, mint a meseszerü tengeri kigyónak a létezését.

Most ujra napok óta harsányan kürtölgetik a lapok, hogy a Szászországból osztrákositott Beust csakugyan beadta a birodalmi kanczellária kulcsát s egyszersmind a külügyérségi gondokat is szegreakasztá; sőt már azt is tudni akarják, hogy vagy a ködös Albionba vándorol el, vagy pedig az igazhivők Metropolisába, — itt vagy amott egy kis kényelmes követi állomással kárpótoltatván.

Most már nagyon is lehet sejteni, hogy Beust lemondása avagy lemondatása igaz, melyet még csupán a hivatalos bécsi ujságnak kell „schwarz auf weisz" megerősiteni. (Már meg van Szerk.)

Bármikép legyen is a dolog, annyit kimerünk mondani, hogy mi bizony épen nem busulunk, ha az időnkint meg-megujult hir elvégre valósul és ő excja hátat fordit a külügyérségi gondoknak, melyek ugy látszik, fiatalabb, erősebb vállakat igényelnek, mint a minő az övé volt.

Azonban kétségtelen, hogy Beust bukása, — vagy ha ugytetszik, lemondása — a magyar kormánykörben is lényeges változást fog eléidézni, nemcsak az összbirodalomban.

Ez az, mi minket közvetlenül érdekel.

A Fama azt kürtöli, hogy Andrássy Gyula gróf lenne a külügyi tárczához kiszemelve s az általa odahagyott elnöki ügyéri tárczát Lónyai urra biznák.

Mi perczig sem kétkedünk, hogy Andrássy gróf a sokoldalu képzettséggel s tanulmánynyal biró diplomata, inkább megállandja helyét ama nagyfontosságu állomáson, mint el-kibujdosó elődje Beust ur s e választásnak csak gratulálni lehet.

Lónyay gróf kineveztetésére ugyanazt lehet mondani, amennyiben a jobb oldal koriféusai között nem tudunk egyet sem, ki a miniszterelnöki állásra annyi képességgel és hivatással birna, mint Lónyay ur.

A rendszer ugyis marad ugyanaz; s ha fájdalom, ezen, az 67-iki szerződvény miatt egyelőre változtatni nem lehet, jobb szeretjük, ha ő veszi kezébe az elnöki tárczát; habár megvalljuk, azt megint nem értjük, — mit hirlenek, — hogy a belügyi tárcza is az ő kezébe kerülne. Egyszerre nagyon bajos két nyerget ülni.

Bizonyitja ezt, mily czélszerütlen két tárczának egy kalap alá terelése, a közelebb multból ama körülmény, hogy Andrássy gróf, — talán nolens — kényszerült az ügyérelnöki terhelő gondok mellett még a honvédelmi ügyérség gondját is nyakába ölteni.

Távol legyen, hogy őt azzal vádoljuk, hogy hanyagul járt volna el a rábizott mellékes tárczával.

Nem. Ő tehetsége szerint igyekezett a világnak bebizonyitani, hogy két nyerget is meg lehet ülni.

Csak egy nagy baj volt.

Andrássy Gyula gróf nem volt katona. —

Nem azt mondjuk ezzel, mintha elvitatnánk tőle annyi hadtudományt, mennyit nálunk katonától eddig követelhetnek és követelhettek, de — mint eddigi intézkedéseiből kiviláglik, az ujabb hadtan elvei szerint szerzett honvédség rendszerét, elnöki bokros teendői miatt nem volt alkalma bőven tanulmányozni s igy, ámbár volna honvédségünk, mely az osztrák parádé-katonasággal ki is állja a versenyt, de azt felül nem mulja.

Pedig ez mind kevés, ha elgondoljuk, mily óriási tevékenységet fejtenek mostanában ki a haderő emelésében.

Nem létszámemelést értünk itt, hanem a seregnek szellemi és tudományos képezését, mert hiába! igaz marad egyik kitünő katonai irónak e mondata: „Korunk hadmüvészete nem csupán egyszerü mesterség többé, hanem valamenyi tudományon alapuló, szerfelett beható tapasztalatokra fektetett müvészet, valóságos, hovátovább nehezebbé váló „szellemmüvészet" melybe nem akárki kontárkodhatik belé, hogy az által biztosan czélt érhessen."

És tegyük szivünkre kezünket, s valljuk be őszintén, haderőnk jelen állása megfelel e csak részben is a külföld honvédségi rendszerének.

Ki tagadhatja, hogy az ujkor hadviselése a számtant, a legnagyobb mérvben igénybe veszi.

És vajon honvédségünk dicsekedhetik-e kellő számu mérnökkarral, várnokkarral, tüzérséggel?

Oh nem! Efélék még csak a jámbor óhajtások közé tartoznak.

De az idő követeli, hogy ez ohajok mielőbb teljesüljenek mert azokkal nemzeti létünk kérdése áll összeköttetésben.

Őszinte örömmel veszszük annálfogva azt a hirt, hogy a honvédelmi miniszterségre valamely szakférfit fognak kiszemelni.

Vajha a választásban az illető körökben a legnagyobb tapintatossággal járnának el, s e nagyfontosságu állomás élére oly férfi állana, kinek a modern hadtudomány a kisujjában lenne s kellő erélylyel birna egyszersmind, hogy azt, mit a honvédségnél alkalmazni üdvösnek lát, ki is vigye azt, a nélkül, hogy a bécsi közös hadügyérségtől kérne előbb tanácsot, vagy épen utasitást.

Ily szempontból véve föl a dolgot, a Beust-válságnak csak örülni tudunk, mert bukását több czélszerü reform szülőanyjának szeretjük tekinteni.

Mi e válságot illeti, mig az rendszerváltozást nem von maga után, nálunk semmi különösebb jelentőséggel nem bir.

Máskép van ez Ausztriában, hol Kellersperg urnak ugyan meggyülhete a baja a miniszteralakitásnál, s valószinü, hogy egyelőre a minisztertoborzást be is állitja, mig a válságnak vége nincs, a midőn könnyebben tájékozandja magát.

= **Andrássy** kinevezését a hivatalos lapok még nem hozák ugyan, de az már Andrássy zsebében van. A kinevezés a Kellersperg-miniszterium kinevezésével tétetik közé. Kellersperg, mint tudjuk, már régebben beterjesztette programmját, mely 34 pontból áll; ezen programm elintézését a közbejött külügyérségi krizis késlelteté. Most, miután ez véget ért, Kellesperg programmja fölött sem fog soká késni az elhatározás. De a helyzet, illetőleg a külügyminiszter változásával, ezen programm is ujabb megvitatásnak van alávetve. A Beust fölmentése és Andrássy kinevezése közti idő tehát arra szolgál, hogy Kellersperg Andrássyval megállapodásra jusson. Ez nem fog nagy akadályokba ütközni s föltehető, hogy Kellersperg már előterjesztette a cislajthán miniszteri jelöltek névsorát is.

A magyar válságot illetőleg ama hir, hogy Szlávy fog ideiglenes miniszterelnökké kineveztetni, nemcsak hogy fentartja magát, hanem már senki által kétségbe nem vonatik. Andrássy legfelsőbb helyen mindent elkövet, hogy Szlávy **neveztessék ki miniszterelnökké.**

A magyar kormányban nagy változásoknak nézhetünk elébe. Megbizható oldalról értesülünk, hogy Tóth Vilmos, Bittó, Pauler és Tisza Lajos vissza fognak lépni. Horváth Mihályt szándékoznak megkinálni a cultuszminiszteri tárczával. A fáma arról is tud, hogy Horváth Boldizsár ismét hajlandó tárczát vállalni; e hirt azonban tartózkodással veszszük s ugy hiszszük, hogy a konservativ árnyalat jelölte: Horváth Lajos foggyőzni. Hollán csakugyan honvédelmi miniszter lesz.

= **A cseh lapok** örülnek Beust távoztának, de elrémülnek a felett, hogy Andrássy a külügyminiszter. A „Politik" vicecsászárnak nevezi Andrássyt, ki egyszersmind magyar király. Hosszabban fejti ki ezt, s a többi között igy szól: A közmondás azt mondja, hogy „az ördög sem hisz a czigánynak." A közmondásnak igaznak kell lennie — mert Beust sohasem hitt Andrássynak.

= **Andrássy** külügyi politikájáról a „Wanderer" azt irja, hogy az a folytatása lesz Beust politikájának; jelesen Andrássy Németországgal a jó viszony föntartását fogja gonddal tovább füzni.

A „Tagblattban" a következő érdekes közleményt találjuk: „Az itteni (bécsi) udvarnál tartózkodó orosz követnek Beust gróffal és Andrássyval már többször volt beszélgetése, mely több volt szóváltásnál. Emlékeztetünk különösen egy éles szóváltásra, lehet mondani vitatkozásra, Andrássy és Novikoff közt, midőn Oroszország a Fekete tenger semlegességére vonatkozó párisi szerződést egyoldalulag fölbontá. Novikoff emlékezteté Andrássyt arra, hogy Beust maga azon időben Oroszországnak kedvező módositványt hozott javaslatba. „Akkor, válaszolta Andrássy, megbiztunk titeket, hogy a nyitott ajtónál lépjetek be, ti nem fogadtátok el a meghivást, rosz néven vehetitek hát most tőlünk, ha mi, midőn a congressus ajtaja még nyitva áll, titeket, miután az ablakon akartok belépni, betörőknek tekintünk?" Nem tudjuk, mit válaszolt az orosz követ erre, a történetke azonban elégséges arra, hogy feltüntesse a rokonszenv azon fokát, mely Andrássy és az orosz követ közt fenáll." — A „Tagblatt" azt is tudja, hogy Novikoff, midőn Andrássynak külügyéri jelöltségéről hallott, igy kiáltott fel: „Ennek nem szabad soha megtörténnie!"

A „Tagespresse" a Beust-válságba a német császárt is bele vonja. Ugyanis — hirből azt irja, hogy Vilmos császár közelebbről egy levelet intézett Ferencz Józsefhez, melyben erélyesen hangsulyozván azt, hogy Európa békéje kivánja, hogy Ausztria és Németország a legőszintébb és legbensőbb kapocsban legyenek. De van egy nehézség. Ő ugyan nem akar pressiót gyakorolni e tekintetben, mert ez a diplomatiai szokás ellen lenne, de csak ugy bizalmasan, rokoni hangon megsugja, hogy ez akadály: Beust. Ugyanis Bismarck nem szereti Beustot. Soha vele érintkezni nem akar, ezért csak a császár parancsára jött Salzburgba is, és csak igy beszélt vele. Még sürgönyöket se ir hozzá, azokat Thielevel iratja, minthogy pedig ő (Vilmos) Bismarckot nem nélkülözheti, — tehát Beustot kellene elbocsátani. Természetes, hogy ez csak jóakaratu tanács. Mi közöltük a pikans historiát — fides penes auctorem.

= **A hivatalos lap** a következő császári kéziratot teszi közzé: Kedves gr. Beust! Midőn önt, elém terjesztett — egészségi álapotával indokolt — kérelme folytán birodalmi kanczellári, a császári ház és külügyminiszteri hivatalától kegyelemben felmentem önnek buzgalmáért, melylyel kötelmeit teljesité, őszinte köszönetemet nyilvánitom, és soha sem fogom feledni azon szolgálatokat, melyeket ön, müködésének esemény dus öt évi korszakában házamnak és az álamnak tett. — Kelt Bécsben, 1871. évi november hó 8-án. — Ferencz József s. k. — A bécsi hivatalos lap pedig e császári kéziraton kivül még következő kéziratot közli: Kedves Beust gróf! A birodalmi képviseltetésről szóló 1867. decz. 21 ki alaptörvény. 5. § ának értelmében indittatva érzem magamat önt a reichsrath urakházának élethossziglani tagságára meghivni. Beust mint bécsi egybehangzó tudósitások jelentik, Londonba neveztetik ki követté, hova a szokásos felszólitás vajon személye az angol kabinetnek kellemes-e, már megérkezett.

Nehány szó a reáliskola ügyében.

(Vége)

A tanórák számának tudományok szerint megállapitására nézve szintén szükséges volna részletekbe bocsátkoznunk, azonban ezt, már előadott okokból, szintén a t. szervező bizottmány bölcs belátására bizzuk.

Itt csupán az összes tanórák év és hetenkénti összegének tekintetbe vételével egy igen gyakorlati eljárást ajánlunk, mely az egyes tantárgyak osztályok és hetenkénti óraszámának kiszámitásához a legkönnyebb és legczélravezetőbb kulcsot szolgáltatja.

Ha a reáliskolában hetenként, szerda és szombat délutánjának szabadon hagyásával, 30 óra rendszeresittetik akkor — tiszta tanidőül a szünidők stb. leszámitásával 40 hetet véve fel — egy évben az órák száma 1200, három évben 3600 lesz.

Nézzük most hogy a különféle tantárgyak hány órát vesznek igénybe hetenként és osztályonként s hogy lehet ezt kiszámitani?

E végből minden tantárgy, annak fontossága és tankönyve nagyságának figyelembe vételével lehetőleg egyenértékü leczkeórákra osztandó hogy igy a tananyagot tisztázni, rendszerezni lehessen.

További eljárás ez: tegyük fel p. az egész magyarnyelvtan 360 leczkeórát igényel, mit 40-el osztva nyernénk hetenként 9 órát, ha t. i. e tudományt egy év alatt elakarnók végezni; czélszerüség szempontjából azonban a 9 órát három évre osztjuk be, s igy a magyarnyelvre mind gyik osztályban hetenként 3—3 óra jut. Másik példakép vegyünk a természettanra egészben 160 órát; ezt 40-el osztva egy évben a tanra hetenként 4 óra esnék, mit kétfele vágva a physikát két évben 2—2 óra alatt tanitjuk; és igy tovább.

Ily módon szigoru pontossággal lehet a tanórák számát a tantárgyak egymáshozi viszonya szerint meghatározni s ez által a tanuló haladását tulterheltetése nélkül elősegiteni.

Ne gondolja senki azonban, hogy e számitási módszer saját találmányunk. Rég el van az fogadva Németország legtöbb gyakorlatias paedagogja által; mi ez eszmét a pesti kereskedelmi akademia uj igazgatójának reformjavaslatából vettük át s azt csupán alkalmaztuk és némi részben módositottuk a helyi körülményekhez. —

A mi végre a még hátralevő átmeneti intézkedéseket illeti: a jelenben müködő polgári iskola szerkezete oly egyszerü, hogy abból már a jövő évre (hogy mért huztuk alá e szavakat, könnyen megérthető e czikk elsőrészében elmondottakból) egy teljes három osztályu alreáltanoda alakitása mintegy magától megy. A szervezési teendők részleteikben — tán igen is bőven — már fentebb kifejtvék.

E helyen csupán azon fontos kérdésre terjeszkedünk ki, hogy mikép szaporitsuk a polgári iskola jelenleg igen csekély számu növendékeit?

Hirlapi czikkek s értekezések által az értelmes közönség érdekeltségét felkölteni, a városi polgárság gazdálkodó része és a környékbeli földbirtokos osztály előtt különösen hangsulyozván, hogy ez iskola a gazdászatra készülők képesitésére is kiváló figyelmet fordit, — továbbá az iskolát illető értesitéseket felhiváso kat lapok utján idejében közzéteni, sőt ezeket hirdetvény alakban házanként is köröztetni, szóval a reáliskolát minden uton módon népszerüsiteni egyelőre a superint. szervező bizottmány teendője, majd megalakulása után, a felügyelő választmány feladata leend.

Ime ebből áll azon tervezet melyet egyedül a tárgy iránti érdekeltség és vonzalomból közrebocsátani indittatva vagyunk. Ha az csak részben elfogadtatik is, kielégitő és megnyugtató lesz reánk nézve a tudat hogy csekély erőnkkel is járultunk a legemberiebb hivatás: a köznevelészet ügyének emeléséhez.

Végezetül nem tehetünk mást, mint a reáliskola ügyére ujolag felhivni a t. superint. szervezőbizottmány s különösen annak elnöke becses figyelmét. Még csaknem egy egész év van hátra; ez idő alatt a megkezdett házat kellő ügyszeretet buzgalom és munkakedv mellett diszesen be lehet tetőzni, s erős hitünk, hogy ez igy is leszen és a kész épület ormóján még egy év leforgása előtt büszkén fog lengeni az emberiség, a haladás és felvilágosodás szent lobogója!

Komlóssy Dezső.

A törvényhatóságok szervezése.

** Szatmármegye legközelebb tartá ülését a szervezési munkálatok jóváhagyása végett. Az elnöklő főispán mindent elkövetett, hogy pártja akaratát érvényre emelje; czélt is ért. A szavazókat a jobboldalról minden lehető eszközzel fogdosták össze, az ellenzékiek szavazatát pedig ugyancsak rostálgatták. Győztek is — egy szavazattal.

Hanem történt még ott más gyönyörüséges dolog is. Nagy Ignácz, ki szatmári főispán, s még a megyei gyüléseken is hallatja szavát, indityányba tevé, hogy ref. lelkész sehol ne lehessen választási elnök, a többség elfogadá e meggondolatlan inditványt. Szatmármegye bizottmányának jobboldali tagjai ezen határozat hozatala által nem a legszebb érettségi bizonyitványt szolgáltatták ki magukról, mert ezt határozni jogunk nem volt; ugyan miért kell épen a falukon többnyire a legértelmesebb embert kizárni a polgári jogok gyakorlatából? Érdekes jellemzésére szolgálhat ez a jobbpártnak. Egyébiránt Nagy Ignácz czéljainak némi megvilágitására idejegyezzük még, hogy épen ő volt az, ki nem községi, hanem képviselőválasztási elnökké egy kath. plebanust ajánlott.

Különben, hogy Nagy Ignácztól kitelnek az ilyenek, azon nem csodálkozunk, de azt roszalnunk kell, hogy a főispán elnézi az ily dolgokat.

Győrmegye is megtartá „utólsó" megyei gyülését. A szervezési terv, miután a miniszteriumtól leérkezett, ismét tárgyalás alá vétetett. Az alispáni és tiszti ügyészi fizetés a belügyér kivánsága szerint lebb szállittatik; a tiszti ügyésznek a magánügyködés megengedtetik.

Miután a fizetések alábbszállittattak, választás alá kerültek a választó kerületek elnökei, az igazoló és állandó választmány tagjai; a választások e hó 22—24 ikén tartatnak.

Végre a bucsuzás következett — a „régi megyétől". A főjegyző a meghalt megye emlékének jegyzőkönyvileg megörökitését inditványozá, mely el is fogadtatott.

UJDONSAGOK.

* **A városi belszervezet készitésével** megbizott küldöttség tegnapelőtt tartott ülésében tárgyalás alá vétetett a polgármester és főjegyző által beterjesztett javaslat, mely oda megy ki, hogy — tekintve a város és a közös birtokviszonyok természetét — a közigazgatási és gazdaságiügykezeléstelkell különiteni egymástól; külön közigazgatási és külön gazdasági tanács lenne felállitandó, amaz a polgármesterrel élén, ez podig a városi fogondnokkal. A két tanács egyenlő rangu lenne, s a közgyülésen mint központon jönnének össze azon ügyek, melyeket önállólag nem intézhetnek, s melyek közgyülési határozat utján utasittatnak a végrehajtásra a két tanács elé. A gazdasági tanácsnokok főispáni kijelölés nélkül választatnának. A Küldöttség fontos viták után elvileg megállapodott abban, hogy a közigazgatást és a gazdasági ügyeket el kell különiteni, s mindegyikről külön költségvetést kell késziteni.

* **Csokonai Vitéz Mihály** születésének évfordulati napját a ref. főiskolai önképző társulat — ujabb határozat szerint — az énekkar közremüködése mellett ho naphoz egy hétre nov. 19 én fogja megünnepelni az énekteremben; az ünnepély nyilvános leend.

* **Magyar Themis** czim alatt beküldetett szerkesztőségünkhoz a Dr. Seigmund Vilmos jeles jogi közlönye, mely a „Themis" folytatása. A derék szerkesztő felhivó nyilatkozatát már közöltük, azért csak egyszerüen ajánljuk e legtartalmasabb s legélénkebb szaklapot a közönség figyelmébe.

* **A nőegylet** holnap délután három órakor a városháza tanácstermében választmányi gyülést tart.

* **Vailati tanár** holnap este Guszmann Róbert vendéglőjében fog játszani, a vak müvész iránt közönségünk a szinházban történt fellépése alkalmával is meleg rokonszenvet tanusitott, igy bizton remélhetjük, hogy most sem fogja tőle becses pártfogását megvonni.

* **A városi szervezés ügye** itt is halad előre, már munkába vétetett a városi bizottmányi tagok választói névsorának elkészitése is; ezzel ugyan nem lesz sok baj, mivel az 1869 ik évi névsor marad a törvény szerint.

TÁRCZA.

A VILAGTALAN LEÁNYA

vagy

CONCINO CONCINI.

— Franczia regény —

GONZALES EMANUELTŐL.

(Folytatás.)

Második rész.

I.

Nem jó a királyt háborgatni midőn épen sólymok tanitásával foglalkozik.

Hogy e történetnek rejtélyes fonalát teljesen lefejtsük, nehány héttel vissza kell mennünk s az olvasót a szegények apátságából, hol Krisztinát anyjával visszahagyjuk — egyenesen Medicis Mária királynő udvarába a Louvrebe vezetjük.

Francziaországot ez időben a folytonos belharczok folytán csaknem szétoszlás veszélye fenyegette s csak IV. Henrik hugenotta kardja vete véget a társadalmi és vallási féktelenségeknek. —

Sok ideig nem tekinte Spanyolország e férfiban mást, mint egyszerü jámbor embert, ki csak egyegy szép molnárné ölelésében lelte kedvét, vagy egyegy herczegnő ölébe szórogatja aranyait, nyakas kálvinistát, ki a trónt bibliával kezében akarta megszerezni. Ily körülmények közt épen nem félt e sismaticustól, ki fővárosát ostromolni volt kénytelen, hogy országát kivivhassa magának.

De mihelyt a király a jámborság álczáját leveté s a spanyol udvar nagy uralkodót fedezett benne föl, ki merész politikus és hadvezér, azonnal tartani kezdett tőle s nem tekinte felé ama kicsinyléssel, mint a kéjelgő és vallásost játszó Valois-k felé.

A Guisek háza nem birt a Pipinek határozott merészségével.

IV. Henrik ujra megkezdé XI. Lajos müvét, melyet ő utána Richelieunek kellett folytatni. Ő átlátta a szent Bertalan éjnek logikai összefüggését. A nép katholikus volt. Mihelyt Henrik e népnek királya lett, lemondott hitéről.

Egyetlen hibája volt ez okos, éleselmü királynak, hogy Medici Máriával lépett házasságra.

A királyné megunta a házasság jármát s igyekezett a trónra jutni, habár orgyilkosság utján érhette is azt el.

Sully, a meggyilkolt királynak e derék, erélyes tanácsosa, az uralkodó kimultával a semmiségbe bukott alá, magával rántva társait is. —

Galigai Leonora, a királynő, koronája és kegyencze, czigányeredetü nő, uj palotamesterről gondoskodott. E méltósággal ugyanis férje Concino Concini lett fölruházva, ki komornyik volt a királynő szolgálatában. Ez a kalandor kezelte a pénzügyet, ki a porból emelkedvén föl, félt, hogy oda fog visszaesni, s előre biztositani ohajtá magát.

A királynő valóságos utonállóra bizta kulcsait, ki az ország jövedelmeit elrabolta, ki kéz alatt Spanyolországnak a hadsereget, hajóhadat, erődöket s végre még az országot magát is eladta. Lehet e ily körülmények közt bámulni, ha a fenyegetett reformátió nyugtalankodott s Henrik sietve örökösei nevében fegyverkezni kezdett.

XIII. Lajos még csak elhanyagolt nevelésben részesült, beteges, félénk és bizalmatlankodó ifju volt, kire épen nem lehete számitani.

Eközben Concino Concini garázdálkodását nagyon kezdte unni a főnemesség s az összeesküvésnek mindig több több hive lett. Condé herczeg állt a fenyegető forrongás élén, kihez csatlakoztak Vendôme urai, du maine és Bouillon tekintélyes férfiak. Csak Epernon herczege a guyennei kormányzó, ki oly hatalmas és független volt, mint egy uralkodó, ugyanaz kinek válla Henrik vállát érinté, midőn ennek Ravaillac, mellébe merité tőrét s kit a közvélemény büntársnak tartott, ingadozott, melyiknek álljon pártjára: Concino Concininak-e vagy a büszke s nagyravágyó Condé herczegnek.

Mint látjhatjuk, oly korban volt ez, mely nagyon alkalmasnak mutatkozott a kalandorokra nézve. Francziaország szegény volt, de Concini könyökig járt a kincsekben s neki magának három millió aranyat érő vagyona volt. Páris maga óriási zsiványbarlang volt s maga a Louvre sem volt ment a gazoktól.

Egy ködös délelőtt lázas hagymázos álmából ébredt föl a fiatal király. A Louvre harangja már kilencz órát ütött. Ásitozva nyujtá ki karjait s bágyadt tekintetét lomhán jártatá körül a teremben. Nagy fátyolozott szeme s az álmatlanságtól kipirult szemhéjai, komoly ábrándos kifejezést adtak halvány arczának, mely sas orra és emelkedett homloka által büszke jelleget kölcsönze.

Nagyon csodálkozott, hogy a fiatal Luynes Albert, az ő rendes mulattatótársa nem volt ágya mellett látható, ki máskor rendesen vánkosa közelében leste ébredését. Meg nem állhatta, hogy e feletti neheztelését Pluvinelnek, ki lovászmestere volt, ki ne jelentse s ki a terem tulsó részében meghajtott fővel tisztelettelies helyzetben állott.

— Ah, ta'án sokat is aludtam, — szólt a fiatal király komor hangon. — Oly bágyadtnak érzem magamat. Ugy látszik a köd esővé változik és igy kedves Pluvinel sem nem lovagolhatok, sem vadászatra nem rándulhatok ki. De nem tudod e hol barangol most Albert, az ördöngös ficzkó? Oh az a semmirekellő korhely! Fogadni mernék, hogy még alszik.

(Folyt. következik.)

* **A ref. főiskolai** ifjuság a szokásos őszi kéregetést az iskola részére a jövő szerdán kezdi meg; a lelkes polgárság — hiszszük — most is fényesen fogja bebizonyitani szives áldozatkészségét e derék tudományos intézet iránt.

* **Szinházi müsor** nov. 12. vasárnap Egy szegény leány (először) bérlet szünet 13. hétfő Tékozló apa, 14. kedd Tartuffe mintaképe, 15. szerda Norma, 16. csütörtök Üldözött honvéd, 17. péntek szünet, 18. szombat Zuavok operette (először) 19. vasárnap Lyoni rabló gyilkosok, 20. hétfő Három Moppin, 21. kedd Kék szakállu herczeg, 22. szerda Aesopus, 23 csütörtök Nabucodonosor 24. péntek szünet, 25. szombat Orsini Izabella (először) 26. vasárnap Csikós, 27. hétfő Bolondok első estélye, (először) 28. kedd IV László. Előkészületekre kitüzött darabok: Londoni arszlánok, Evangelium, Völgy lilioma, XI Lajos, A bajusz, Didergő.

* **Megkaptuk** id. Ábrányi Kornél előfizetési felhivását „Három magyar irályu nocturne-ra. E zenemü (zongorára irva) három önálló müdarabot tartalmaz, melyek mindenike egymástól függetlenül három különböző költői képet és kedélyhangulatot tükröz vissza. Czimeik a következők: Köny és mosoly. — A dalnok sajkás. — Az erkély alatt. A már létező müformák közül (ugy mond szerző) nem mindenik szolgálván alkalmas és megfelelő keretül a magyar nemzeti érzület s kedélyhullámzat visszatükrözésére, a nocturnei müformát és elnevezést, mint erre egyik legalkalmasbat vélte legtalálóbban választhatni. A 28 lapra terjedő mü diszes és szabatos kiállitását Rózsavölgyi mükereskedése vállalta el s a mü dec. havában okvetlenül meg fog jelenni. Az előfizetési ár 2 ft. Ez összeg vagy szerzőhöz (Pest, kerepesi ut 5. sz.) vagy Rózsavölgyi mükereskedésébe (uri utcza és szervitatér sarkán) dec. 12-ig küldendő be.

* **A nemzeti biztositó intézet**, mint ez lapunk hirdetési rovatában olvasható, most már az életbiztositásokkal is foglalkozik. Ez intézet fenállása óta általános virágzásnak örvend, s mint egyik legszilárdabb e nemü vállalatot a közönség figyelmébe ajánljuk.

* **A hadkötelesek** első korosztályába eső ifjak — mint halljuk — igen gyéren jelentkeznek; figyelmeztetjük az illetőket, hogy komolyabban vegyék ez ügyet, ne hogy a törvény kérlelhetlen szigora alkalmaztassék rájok.

* **Honvédek szemléje**. Holnap délután 3 órakor a csapó utczai Lesczinszky-háznál szemle fog tartatni, azon honvédek felett, kik a közelebbi szemlén bármi okból nem jelentek meg. —

* **A „debrezeni iparos ifjuság** müvelődési egylete“ érdekében vasárnap, azaz nov. 12 én délután 3 órakor alakuló közgyülés tartatik a magyar szabó-czéh áruló helyiségében, melyre az érdekkel viseltetők tisztelettel meghivatnak.

* **Városi közgyülés tartatik** e hó 15 én; jelezni kivántuk ezt előre is, mert óhajtanók, hogy az ne maradna el ismét — tagok nem léte miatt.

* **Beküldetett**. A belső vagy külső városi rendőrség figyelmét mindez ideig kikerülte, szépitési és biztonsági tekintetből deszka és farácsozattal diszesen ellátott, a város körüli kertek, majorsági földeknek keritései pusztitása. Például mutatjuk be a péterfia végén levő városi luczernásoknak jó karban tartott keritéseit, melyeket e nyár folytán léczeitől, deszkáitól, bejáró ajtajaitól megfosztogattak, kiméletlenül elpusztiottak, ezek most összszel ujból kijavittattak, most ismét szétrombolva hirdetik a felügyelet hiányát; ily helyzetben és pusztitásnak van kitéve minden, a város körüli kerités, minők csak a muszkajáráskor történtek, miután a durva kezek szabadon üzik az egész városi közönség nagy károsodására, a közbiztonság hiányára éktelen romboláskat, felkérjük a tekintetes városi tanácsot — ha másként nem, saját költségünkre — a keritések pusztitóira kiszabott büntetéssel ellátott nyomtatott hirdetéseket házankint kihordatni, azonkivül a csőszöket a büntetéspénzben részesitve, a szigoru felügyeletet kötelességökké tenni, a tetteseket pedig a legszigorubban büntettetni.

* **Főiskolai gazdaul** — mint halljuk — a nyolcz pályázó közzül titkos szavazás utján Molnár Bálint akad. pedellus választatott meg.

* **Vilmos Karoly** által a Takarékpénztár épülete alatt eddig birt sörházhelyiséget Kopeczky József vette ki, ki három éven át a Bloksay féle helyiséget bérelte. Kopetzky már elég jó hirnevet szerzett magának Debreczenben, s reméljük, hogy azt az uj helyiségben is igyekezend megtartani. Az uj helyiség megnyitása hetfőn, nov. 13-án este lesz.

* **Az épittető bizottság** figyelmét a közügy érdekében felhivjuk azon körülményre, hogy a czegléduteai pásztorház épittetéséhez az anyagok már régen oda vannak hordva, s az esős idő a késlekedés által nem kevés kárt okozhat; jó volna tehát sietni az épitkezéssel.

* **Az éjjeli rendetlenkedők** ellen az illető hatóság megindita a hadjáratot, s mostanában „gyökeresen“ kezdett a baj orvorlásához, amennyiben a korcsmárosokon kezdé; közelebb is egy csapó-utczai korcsmáros, mivel éjjeli rendetlenségekre alkalmat szolgáltatott, példásan megbüntettetett.

* **Több oldalról** halljuk panaszképen emliteni, hogy a lőport mostanában magasabb árakon adjak, mint eszelőtt; mivel ez ügy már több izben képezé panasz tárgyát a rendőrség előtt is, felemlitjük, hogy a lőpor ára ez évben öt krral felemeltetett, s igy egy font lőpor ára mindenütt 1 frt. 10 kr.

* **A közös katonaság** szemléje folyó hó 24-én tartatik meg, melyre a helybeli születésüek s itt lakó vidékiek, kik a közös hadsereghez soroztattak be, tartoznak megjelenni.

* **Sajtóhiba**. Lapunk mult számának szinházi szemléjében „Tartuffe“ fordítójául Karácsony G. van szedve, e helyett olvasandó Kazinczy Gábor; mit ezennel helyre igazitunk.

Országgyülési tudósitás.

A képv.-ház ülése nov. 8.

= Elnök: Somssich Pál.

A kormány részéről: Bittó, Tisza, Szlávy, Pauler.

Irányi Dániel feleletet sürget a horvátszlavon miniszterhez a zágrábi országgyülés elnapolása miatt intézett interpellatojára, miután az ügy fontosságán kivül a feleletet a két nemzet is feszülten várja.

Pavlovics J. interpellatiot intéz a pénzügyminiszterhez az ujvidéki adópénztárnál évek előtt történt s eddig fel nem fedezett sikkasztás tárgyában, s kérdi, szándékozik-e ez ügy felderitésére és a sikkasztó megbüntetésére kellő lépéseket tenni. —

Simonyi Ernő interpellálja a pénzügyminisztert, hogy miután a közös pénzügyér a kölcsönkötés költségeinek fedezésére a delegatióktól 500 ezer ftnyi póthitelt kért, az pedig a delegatiók elé nem tartozik, volt-e tudomása erről és szándékozik-e ezen a 67-ki törvényekkel ellenkező eljárást meggátolni. —

Ordódi Pál előadó olvassa az igazoló bizottság jelentését, mely szerint Tisza Lajos és Tóth István a 30 nap fenntartása mellett igazoltatnak.

Ürményi Miksa központi előadó rövid szavakkal nyitja meg a tárgyalást a vadászati törvjavaslat felett.

Halász Boldizsár ellenindituánya és tvjavaslatának indokolását felolvassa, a központi bizottsági szövegezés elvetését igazolja.

Wirkner Lajos (jobboldali): A vadászati tvjavaslatnak fontosságát s kiváló nemzetgazdászati jelentőségét nem lehet eltagadni. A disznó borju és marhahus ára, szerinte naponként emelkedik, egy jó vadászati tvjavaslat azon is segithet, mert a vadak szaporodását mozditja elő. Pártolja a központi bizottság javaslatát.

B. Simonyi Lajos: A vadászati tilalom fenntartása s annak kimondása, hogy a vadászati jog a terület nagyságára való tekintet nélkül a föld elválaszthatlan tartozéka, felel meg legjobban a czélnak. A központi bizottság javaslata számos módositás után kiigazitható, s e módositásokkal ő is elfogadja. Reméli végül, hogy miután a javaslathoz nincs miniszteri tárcza kötve, a közjogi kiegyezést sem érinti, a nagy politikai eseményekkel sincs összefüggésben, e kérdésből nem csinálunk pártkérdést.

B. Vay Béla: A „szegény vad“ érdekében pártolja a közp. bizottság javaslatát. —

Szomjas József a Halász javaslatát pártolja.

Szomjas J. 20 képviselő által aláirt határozati javaslatot ad be, miszerint a kivánalmaknak meg nem felelő törvényjavaslat elvettessék, s 12 tagu bizottmány küldessék ki, a tulajdonosok jogait tekintetbe vevő uj javaslat elkészitésére. Simonyi Ernő nem fogadja el a tvjavaslatot, s annál sokkal sürgősebbnek tart fontosabb tárgyak elintézését, például a felsőház reformját stb.

Bittó I. Mivel ki van tüzve a javaslat napirendre, affelett határozni kell. Paczolay szükségesnek tartja a vadászati törvény megalkotását, hogy mindenki élvezhesse annak jótékonyságát.

Ezután szólottak még Halász Boldizsár, Ürményi Miksa, Widliczkay József, s a többség a munkálatot részletes tárgyalás alapjául elfogadta. A részletes tárgyalás bezárólag a 2-dik §-ig haladt az ülés bezártáig.

Fővárosi értesitő.

** Sajtóper volt e hó 9-én, Kaunitz Tivadar inditá azt Scherter Gyula ellen egy a „Pesther Journál“-ban megjelent czikk miatt; vádlott felmentetett.

** A földtani társulat e hó 8-án ülést tartott, e társulat is küld tagokat a bécsi kiállitásra, Szabó J. értekezett az oszlopos elválásról, Koch Antal a bogdányi Csódihegy földtani viszonyairól.

** Pesten várják, hogy az év végén a városnak félmillio deficitje lesz.

** A természet tudományi társulat nov. 8-iki ülésében Dapsy László a népfajok életképességéről értekezett. P. Tewrewk Emil a nyelv alaktanáról beszél.

Belföldi hirek.

** Fehértemplom monographiája Böhm Lénárd tollából megjelent; ára 1 frt.

** Kalocsán az egyházmegyei katkei törvénytelennek tekintetnek. Hát a papszakácsnék gyermekeiről mikor határoznak már?

** Halálozás. Szél Sámuel, Hódmezővásárhely egyik derék ref. lelkésze jobblétre szenderült. Béke porainak!

A „Debreczen“

eredeti

MAGÁNTAVIRATAI.

= **Bécs, nov. 11.** Beust azért bukott meg mert nem figyelmezteté jó előre a csaszárt Hohenvarth programmja kivihetetlenségére.

Andrássy elfogadta a külügyminiszterséget, bár maga sem hiszi, hogy sokáig megtartsa azt.

A cseh vezérek Pestre szándékoznak, hogy ott az országgyülési balpárttal egy közös programmot állapitsanak meg.

Nyilt tér.

Löfkovits József árverési intézetében f. hó 14-dikén délelőtt 9 órakor többféle butorok uj és viselt férfi ruhák uj női bundák, ezüst zsebórák ezüst és arany láncok, 1 uj lefaucheux és 1 2 csövü fegyver 1 pár szép uj vasagy 1 varógép, 1 ajtó, stb. fognak elárvereztetni.

Debreczen, nov. 11. 1871.

Löfkovics J.

Felelős szerk. és kiadótulajdonos: OLÁH KÁROLY

HIRDETÉSEK.

Nemzeti biztositó társaság Pesten.

Ezennel van szerencsénk a t. cz. közönség tudomására juttatni, miszerint a magyar királyi földmivelés-, ipar- s kereskedelemügyi miniszteriumnak folyó évi augusztus 13 kán kelt 7715-dik szám alatti leirata alapján az

életbiztositási ágat

is üzletkörünkbe vontuk, s igy mai naptól fogva minden módozat szerinti életbiztositási bevallásokat társasági irodánkban (Nádor utcza 9. sz.) ugymint a magyar korona országaiban levő vezér-, fő- és kerületi ügynökségeinknél elfogadhatunk.

Hogy teljesen megfelelhessünk a t. cz. biztositó közönség méltányos igényeinek, ezen üzletág bevezetésére oda irányult főtörekvésünk, hogy mérsékelt dijak, szabadelvü föltételek és korszerü ujitások alkalmazása által a közönséget, mind azon előnyben és kedvezményekben részesitsük, melyek a szilárdság elveivel és az üzlet okszerü kezelésével összeegyeztethetők.

Bővebb tudósitásokkal szivesen szolgálnak a debreczeni vezérügynökségünk irodájában, a hol is

életbiztositási felügyelők

a legelőnyösebb feltételek mellett alkalmazást nyerhetnek.

Nemzeti biztositó társaság.

Herrman
vezér-igazgató.

Várady
alelnök.

Pulszky
elnök.

484 1—3

VERES LÁSZLÓ

Arany, ezüst müves és ékszerész Debreczenben

Ajánlja ujonnan berendezett, arany, ezüst és ékszer üzleti a legjutányosabb ár mellett.

Ugyszinte ajándékul alkalmas tárgyak nagy választékban kaphatók. — Ugyszintén minden ócska arany- és ezüstféléket a lehető legmagasabb arban megveszek és becserelek.

Különösen figyelmébe ajánlom az uraságoknak következő czikkeimet: **Arany gyürük**: 18 karátos aranyból, 3, 4. 5, 6, 7, 8, 9, 10 fttól egész 100 ftig. **Legujabb divatszerinti függők**: 18 karátos aranyból 2—20 frig. Igen szép Broche garniturák: 16, 17, 18, 19, 20, 24, 26. 28, 30, 40 ftig. **Karikek**: 18 karátos aranyból, 10, 15, 17, 20, 30, 35, 40, 45, 50, 60—65 ftig. **Női nyakékek**: igen diszes alakokban, 15, 16, 18, 20—30 ftig. **Medaillonok**: 5, 6, 7, 8, 9, 10 12, 13 frtig. **Férfi óraláncok**: 13 próbás ezüstből. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 frtig. 18 karátos aranyból 20, 30, 35, 40, 50, 60 frtig. **Női brochetük**: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frtig. **Férfi inggombok**: párja 4, 5, 6, 7, 8 frtig. Arany keresztek, 18 karátos aranyból, 2 frt. 50 krról 3, 4, 5, 6 forintig.

Továbbá, minden itt elő nem sorolt czikkekkel, ugy helyben, mint vidékre, megrendelés utján, jutányos árért szolgálandok, — s mint szintén mindenféle **ékszerek javitását** és **tisztitását** a legrövidebb idő alatt teljesitem.

Üzlet-helyiségem főpiacz, **Szikszay József** ur házában **Ricki József** ur füszerkereskedésével átellenben.

428 12—20

Vizsgáljátok s tartsátok meg a jót.

Számtalan esetben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosok tanusitványai által kitüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhnövény-nedve.

Leghathatósb szer köhögés, mellhurút, nátha, nyálkasság, rekedtség, kezdődő tüdővész, továbbá gyermekek szamárhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva.

Egy üvegtégely ára pecsét és használati utasitással 3 nyelven 51 kr.

Hála- és elismerő irat.

Kellemes kötelességem dr. Miller urnak jeles „móhnövény-nedvéért“ hálás köszönetemet ezennel nyilvánosan kimondani. Én ezen nedvet magam- és családomnál erős meghüléseknél meglepő sikerrel használtam. Bukurest, október 8-án 1870. **Bibesco N.** ezredes.

Dr. Miller óvbalzsama görcsök ellen.

Törvényes- vegytani elemzés szerint 1868 april 8-áról a növényország leghasznosabb nemeiből leg szorgalmatosabban készitve, erősitő és üditő hatásánál fogva messzire kitünőleg ismerve a gyomor és vegbet nyálkássága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorbaj, vérhas, puffadás és kolikafájdalmak ellen.

Ezenkivül leghathatósb és legerősebb szer hosszas s kimeritő betegségek után.

Eredeti, horgonykupakkal, pecsét és használati utasitástal 3 nyelven ellátott üveg ára 1 frt 50 kr. Egy kisebb üveg 80 kr.

Beküldetett.

Önnek jeles óvbalzsama következtében több éves gyomorbajom, mely már annyira megrosszabult, hogy semmiféle ételt sem valék képes élvezni es megemészteni, láthatólag javult, ugy hogy biztosan remélem, miszerint elveszettnek hitt egészségemet vissza fogom nyerni. 444 1—28

Sziveskedjék ön postafordultával még 6 üveget küldeni nekem e balzsamból.

Legörömest bb ragadok meg minden alkalmat, hogy a Miller-féle óvbalzsamot melegen ajánljam.

Fogadja ön ezennel mélyen érzett hálaját leköteleztte

Karácsoni Károly,
cs. kir. osztr. sóbánya igazgató s az oláhországi technikai sóbánya-kar elnökének.

Debreczenben kapható egyedül **Stenczinger Károlynál** ugy szinte Aradon W. S. Prinner F. Strübel, Tomri és Freiberger, Kassán Wandratsek G. Nagy Várad Jánky A, Mohács Kögel Antal Eger Schuttag György, Nagy Kanizsa Nendvich J. Pest Török J. gym. Pancsova Ivánovits B J. Győr Dasenberg J: Zsombor Wendinger A F. Szeged Talmayer A. Poson Kiss gyógyszerz, és Székes-fehérvár Legman A. Temesvár Quiring A. gyógyszerész Esseg Czurda R. gyógysz. Ujfaluban Karakas Imre, P.-Ladányban Mogyoróssy Lajos uraknál. 444 8—22

Árverési hirdetés.

A h. böszörményi ref. egyház részéről közhirré tétetek; mikép folyó év és hó 22-dik napján a piaczon lévő nagy iskola alatti igen bátorságos helyen, kilencz bólt, három egymás után következő évre közárverés utján haszonbérbe fog adatni.

A megigért haszonbér négy részletben fizetendő. — A bánompénz az utólsó negyedbe fog beszámitatni. — Az esztendő kezdődik 1872. január 1-ső napján.

H. Böszörmény nov. 3. 1871.

Lengyel János mk.
számadó gondnok.

475 3—4

Haszonbérbeadás.

Balkányban — Szabolcsmegyében — mintegy ezer holdnyi birtok belső és gazdasági épületekkel 1871-ik év január 1-ső napjától kezdve haszonbérbe kivehető.

Értekezhetni lehet Ér-Mihályfalván velem. 482 1—3

Beszterczey Ferencz.

Serház megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy a Takarékpénztár épülete alatti sörház helyiségeket bérbe vevén azokat a legcsinosabban s legkényelmesebben felszerelve —

folyó hó 13-án hetfőn este

ünnepélyesen megnyitom.

A midőn ez alkalomból hálás köszönetemet nyilvánitom a n. é. közönségnek azon szives pártfogásáért, a melyben három éven át a Bloksay féle helyiségben részesitett, kérem egyszersmind, hogy ezen pártfogását számomra az uj helyiségben is tartsa meg, részemről igyekezni fogok azt kitünő ételek-italok gyors és pontos kiszolgáltatása által ezentulra is minél nagyobb mértékben kiérdemelni.

Debrecz. 1871. nov. 11. alázatos szolgája.

Kopeczky József
bérlő.

483 1—2

Árverési hirdetés.

Néhai László József és neje Mikó Mária hagyatékához tartozó következő ingatlanok u. m.

1. A csapóutczai szőllős kertek mellett egyfelől a Vásári József, másfelől a Trocsányi Ferencz majorsági földével szomszédos, a debreczeni 3388. sz. telekjegyzőkönyvben beirt egy hold és 125 négyszög öl területü majorsági föld.

2. A sexta kertben levő 514 négyszög öl szőlő.

És pedig a majorsági föld a f. 1871. évi nov. hó 17. napján délután 2 órakor, a sextakerti szőlő nov. hó 18. napján délután 2 órakor a helyszinén tartandó nyilvános árverésen elfognak adatni.

Az árverési feltételek t. Nagy Gusztáv ügyvéd urnál (hegymatér 16. sz. a.) addig is megtekinthetők.

Kelt Debreczenben 1871. nov. 9.

Balkányi Szabó Lajos.
törv.széki tanácsos.

481 1—?

Hirdetmény.

A nagyerdő alatt a hadházi ut mellett

két hold majorsági föld eladó.

Értekezhetni Ábrahám László ügyvéddel piaczutczai 2143 sz. lakásán. 480 2—3

Debreczen, 1871. Nyomatott Telegdi L. betüivel.